

# Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

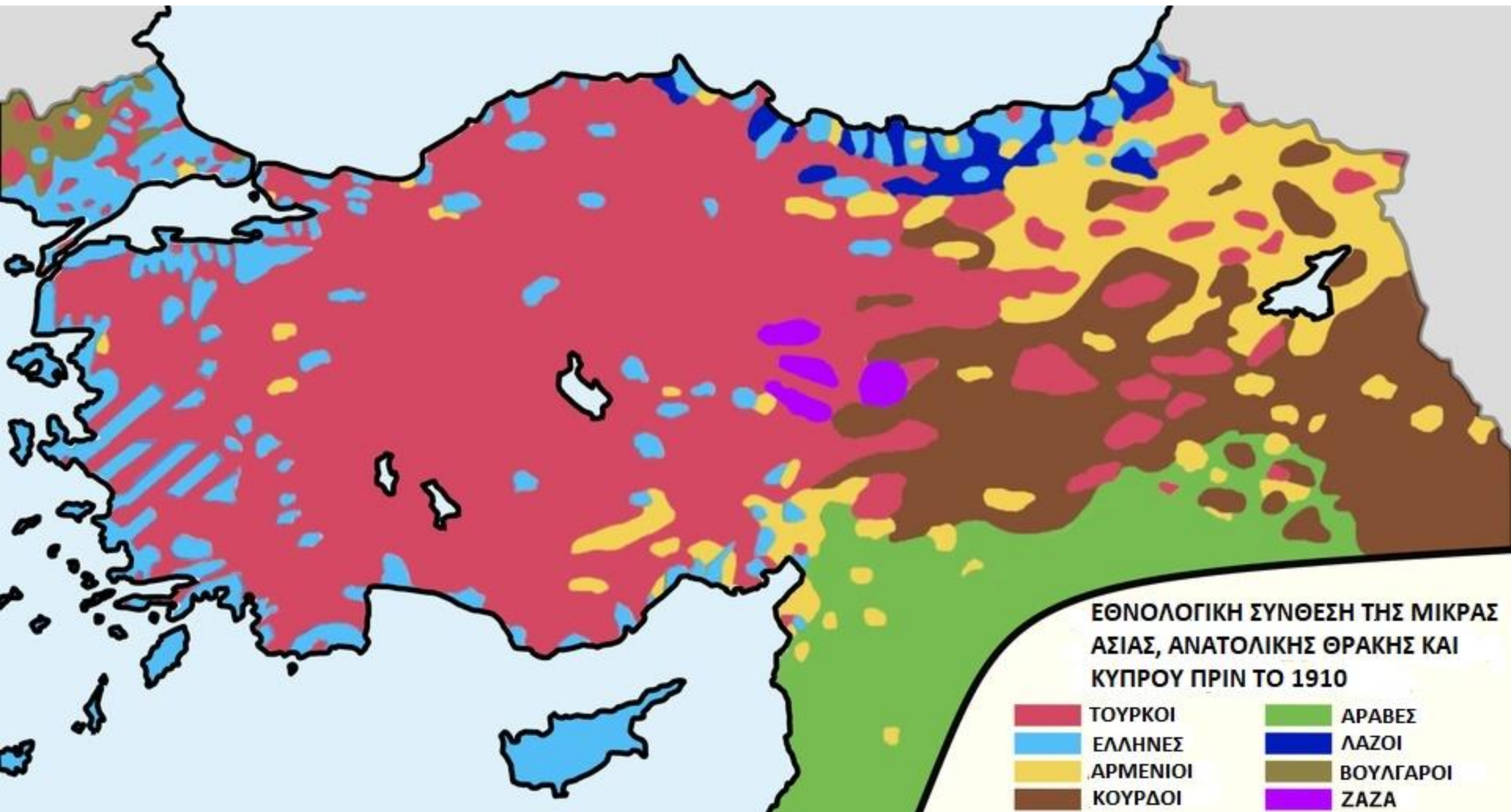


# Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

Η Δυτική Μικρά Ασία, σε πολλούς γνωστή με το όνομα **Ιωνία**, υπήρξε μετά τις μεταρρυθμίσεις του **Χάτι Χουμαγιούν** (1856) πόλος έλξης για πολλούς **Έλληνες** από την Ελλάδα αλλά και από άλλες περιοχές του **οθωμανικού κράτους**.

Και αυτό διότι υπήρχαν πλέον στη Μικρά Ασία θετικές **οικονομικές προοπτικές**. Ιδιαίτερα στην πόλη της **Σμύρνης**, που ήταν η πύλη για την Μικρά Ασία.

# ΧΑΡΤΗΣ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΠΡΙΝ ΤΟ 1910



Πηγή αρχικής εικόνας: [https://www.reddit.com/r/MapPorn/comments/fc6xs6/ethnological\\_composition\\_of\\_asia\\_minor\\_eastern/](https://www.reddit.com/r/MapPorn/comments/fc6xs6/ethnological_composition_of_asia_minor_eastern/)

# Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

Οι Έλληνες ήταν καλά οργανωμένοι σε εύπορες, ορθόδοξες κοινότητες, και είχαν στις εστίες τους έντονη παρουσία. Συχνά πρωταγωνιστική.

Εκπροσωπούνταν στις οθωμανικές αρχές από τους επικεφαλής τους, προκρίτους και αρχιερείς.

Παρόλο που στην Μικρά Ασία η πλειονότητα του πληθυσμού ήταν μουσουλμανική, δεν συνέβαινε το ίδιο και στην πόλη της Σμύρνης.

# Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ

Οι Έλληνες ήταν η μεγαλύτερη πληθυσμιακή ομάδα στη Σμύρνη, με περίπου 400.000 κατοίκους. Έντονη ήταν η ελληνική παρουσία και δραστηριότητα και σε άλλες πόλεις της δυτικής Μικράς Ασίας όπως

- στις Κυδωνίες - Αϊβαλί
- στο Αϊδίνι
- στην Προύσα







AIDIN — Quartier grec  
ΑΙΔΙΝΟΝ — Ἑλληνικὴ Συνοικία



Το Αϊδίνι με την ελληνική συνοικία του σε καρτ-ποστάλ εποχής

Πηγή εικόνας: <https://einai-adynton.blogspot.com/2015/10/Aidinio.html>





## Αϊβαλί – Θέα στο λιμάνι

Πηγή εικόνας: <https://www.ferriesingreece.com/el/destinations/ferry-to-ayvalik/>



# Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ

Οι Έλληνες ασχολούνταν κυρίως με το εμπόριο. Πολλές εμπορικές επιχειρήσεις είχαν την έδρα τους στην Σμύρνη, όπως

- τράπεζες
- εμπορικοί οίκοι
- ναυτιλιακές εταιρείες

Υπήρχαν πολλά ελληνικά σχολεία, εκκλησίες, πολιτιστικοί σύλλογοι και τυπογραφεία, όπου τυπώνονταν βιβλία και εφημερίδες.



Η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στην Σμύρνη – Φωτογραφία του 1893

Πηγή εικόνας: <http://levantineheritage.com/smyrna.htm>



Το λιμάνι της Σμύρνης σε φωτογραφία του 1880. Διακρίνεται στο βάθος το κάστρο της Σμύρνης

Πηγή εικόνας: <http://levantineheritage.com/smyrna.htm>





Η εκκλησία της Ευαγγελίστριας στη Σμύρνη σε φωτογραφία μετά το 1940

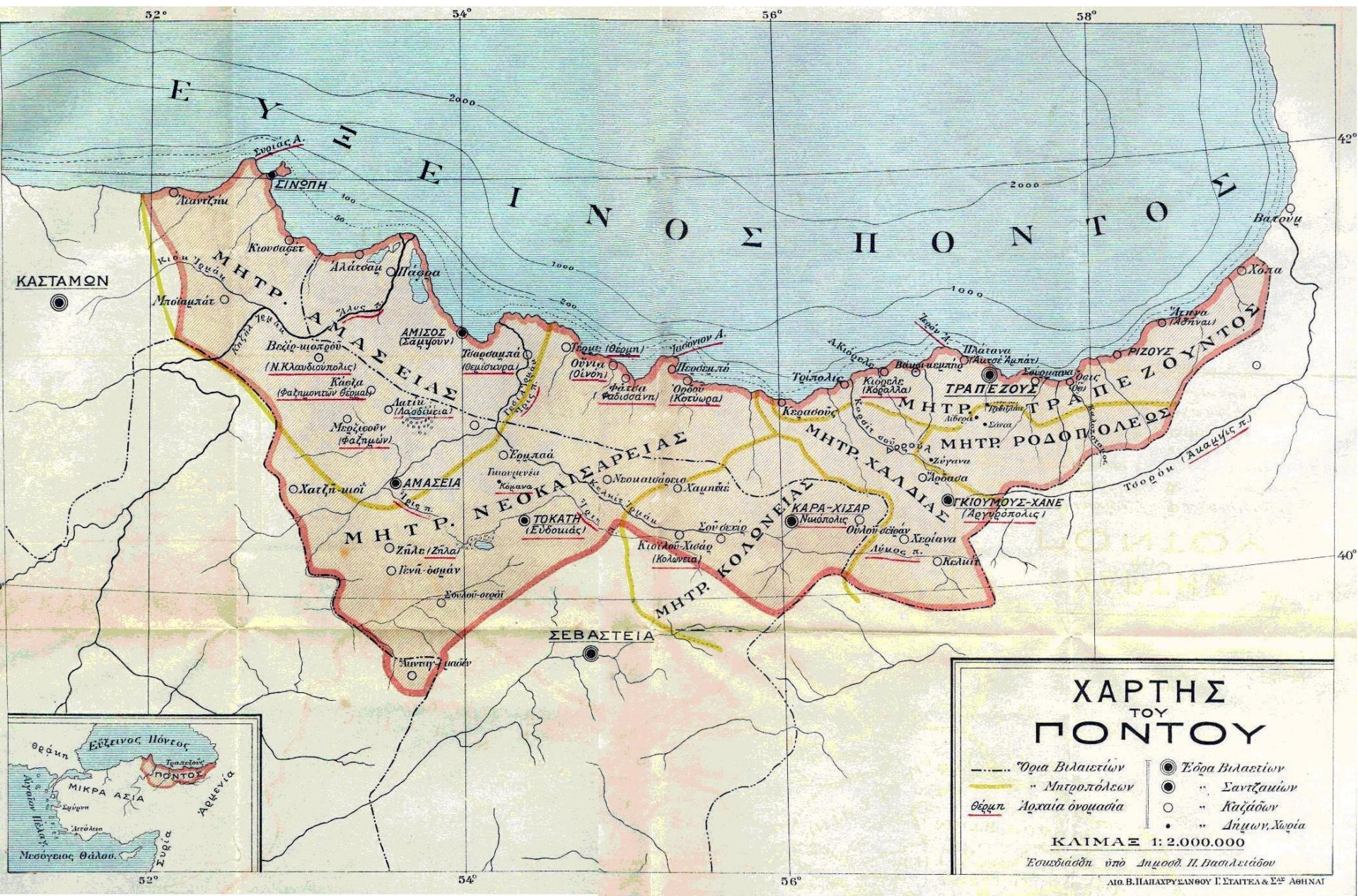
Πηγή εικόνας: <http://levantineheritage.com/evangelistria.htm>

# Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

Οι Έλληνες αποίκησαν τα παράλια του Πόντου ήδη από τον 8<sup>ο</sup> αιώνα προ Χριστού, ξεκινώντας από την αποικία της Μιλήτου, την Σινώπη. Με την πάροδο του χρόνου αναπτύχθηκαν πολλές σημαντικές πόλεις, όπως

- η Τραπεζούντα
- η Κερασούντα
- η Σαμψούντα
- η Αμάσεια
- η Ριζούντα
- η Νικόπολις





Πηγή εικόνας: <https://pontiakilelapa.wordpress.com/2009/12/29/>





Τραπεζούντα – πανοραμική αεροφωτογραφία – Στα τουρκικά ονομάζεται σήμερα Trabzon

Πηγή εικόνας: <https://www.cruisemapper.com/ports/trabzon-port-765>





## Τραπεζούντα – τα μεσαιωνικά τείχη της πόλης

Πηγή εικόνας: <https://www.fethiyetimes.com/discover-turkey/32379-trabzon-dotted-with-reminders-of-its-rich-past.html>



# ΟΙ ΠΟΝΤΙΑΚΕΣ ΑΛΠΕΙΣ



Οι λεγόμενες «Ποντιακές Άλπεις» αποτελούν το φυσικό σύνορο του Πόντου με το οροπέδιο της Ανατολίας. Στην εικόνα βλέπουμε τις «Ποντιακές Άλπεις» στην επαρχία της Τραπεζούντας

Πηγή εικόνας: <https://tourismobserver.blogspot.com/2019/03/turkey-visit-trabzon-city-on-black-sea.html>





Πανοραμική άποψη της Κερασούντας  
Στα τουρκικά ονομάζεται σήμερα Giresun

Πηγή εικόνων: <https://el.wikipedia.org/wiki/Κερασούντα>







## Σαμψούντα – πανοραμική αεροφωτογραφία Στα τουρκικά ονομάζεται σήμερα Samsun

Πηγή εικόνας: <https://app.emaze.com/@AOWTIWTIF#2>







Η Αμάσεια βρίσκεται στην ποντιακή ενδοχώρα περίπου  
120 χιλιάμετρα νοτίως της Σαμψούντας.

Πηγή εικόνας: <https://de.wikipedia.org/wiki/Amasya>







Στην Αμάσεια βρίσκονται λαξευμένοι στον βράχο οι τάφοι των Ποντίων βασιλέων

Πηγή εικόνας: <https://de.wikipedia.org/wiki/Amasya>





Πανοραμική άποψη της Ριζούντας – Rize στα Τουρκικά

Πηγή εικόνας: <https://el.wikipedia.org/wiki/Ριζούντα>





Πανοραμική άποψη της Νικόπολης του Πόντου, σήμερα Sebinkarahisar. Βρίσκεται στην ενδοχώρα περίπου 120 χιλιόμετρα νοτίως της Κερασούντας. Στα δεξιά διακρίνεται το τείχος του μεσαιωνικού της κάστρου.





Πανοραμική άποψη της Νικόπολης του Πόντου. Στο βάθος διακρίνεται το κάστρο της.

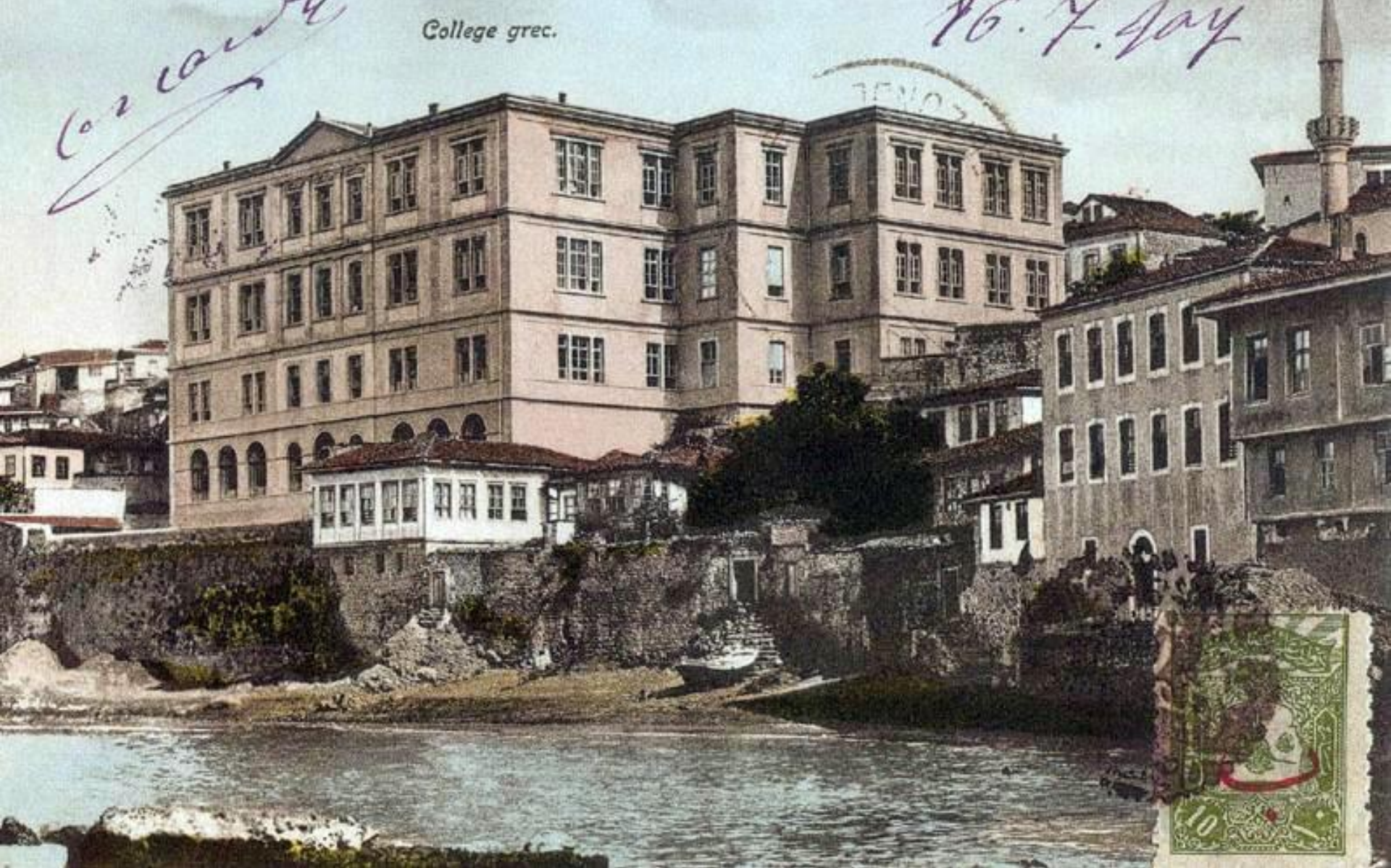
Πηγή εικόνας: Sinan Dogan στο [www.maps.google.com](http://www.maps.google.com)

# Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

Ο **ελληνισμός** του Πόντου καλλιεργούσε πάντα τα γράμματα και τις τέχνες. Ξακουστό στην περιοχή του Πόντου ήταν το «**Φροντιστήριο της Τραπεζούντας**». Ιδρύθηκε τον 17<sup>ο</sup> αιώνα και πήρε τον τίτλο «Φροντιστήριο» το 1682.

Αποτέλεσε σημείο αναφοράς στην εκπαίδευση του Πόντου και με διάταγμα του Γεωργίου Α΄ ήταν ισάξιο ενός Γυμνασίου στην **Ελλάδα**. Λειτούργησε έως το 1921.





Το Φροντιστήριο της Τραπεζούντας στις αρχές του 20<sup>ου</sup> αιώνα  
Σήμερα λειτουργεί ως σχολείο και στεγάζει το Kanuni Anadolu Lisesi

[https://de.wikipedia.org/wiki/Phrontisterion\\_\(Trapezunt\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Phrontisterion_(Trapezunt))





Μαθητές και καθηγητές του Φροντιστηρίου της Τραπεζούντας σε φωτογραφία του 1911

[https://de.wikipedia.org/wiki/Phrontisterion\\_\(Trapezunt\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Phrontisterion_(Trapezunt))





# ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ

Με την επικράτηση των **Νεότουρκων** το 1908 ενισχύθηκε απότομα ο **τουρκικός** εθνικισμός. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την προσπάθεια των **Γερμανών** να επεκτείνουν την **οικονομική** τους παρουσία στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και να εκτοπίσουν οικονομικά τους **Έλληνες**, τους **Αρμένιους** αλλά και τους **Εβραίους** οδήγησε από το 1913 σε συστηματικούς διωγμούς των πληθυσμών αυτών.



# ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ

Κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων αλλά και του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου **εκτοπίστηκαν** στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας περίπου 150.000 Έλληνες διότι οι Τούρκοι πίστευαν ότι οι **ελληνικοί πληθυσμοί** θα ήταν ένας μεγάλος **κίνδυνος** για τον **τουρκικό στρατό**.

Παράλληλα οργανώθηκαν τα «τάγματα εργασίας», στα οποία κατατάσσονταν άνδρες **μη** μουσουλμάνοι ηλικίας 15 έως 45 ετών.





# ΤΑΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ



Στα «τάγματα εργασίας» οι άνδρες εκτελούσαν βαριές εργασίες υπό απάνθρωπες συνθήκες σε λατομεία, στην οδοποιία, στους αγρούς αλλά και στην κατασκευή σιδηροδρομικού δικτύου.

Ήταν μία από τις μεθόδους **εθνοκάθαρσης** που χρησιμοποιήθηκαν από τους **Τούρκους**, αφού οι περισσότεροι εργάτες πέθαιναν.

Υπολογίζεται ότι μέχρι το 1918 είχαν πεθάνει πάνω από 250.000 **Έλληνες** με αυτόν τον τρόπο.



Έλληνες εργάτες στα «τάγματα εργασίας»

Πηγή εικόνας: [https://de.wikipedia.org/wiki/Arbeitsbataillon\\_\(Osmanisches\\_Reich\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Arbeitsbataillon_(Osmanisches_Reich))





Οι διωγμοί του Ελληνισμού από τους Νεότουρκους στη Μικρά Ασία κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου είχαν τη μορφή μαζικών εκτοπίσεων από τα παράλια προς την ενδοχώρα. Στην εικόνα διακρίνονται Έλληνες σε πορεία τους προς το εσωτερικό της Μικράς Ασίας.

# Η ΑΥΤΟΝΟΜΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

Μετά το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και κατά τη διάρκεια των διασκέψεων του Παρισιού γινόταν λόγος για την «**αυτοδιάθεση των λαών**» με αποτέλεσμα να εκδηλωθεί αυτονομιστική κίνηση **Ποντίων** και **Αρμενίων** και το 1920 ιδρύθηκε ομόσπονδο ποντοαρμενικό κράτος, το οποίο αναγνωρίστηκε με την συνθήκη των Σεβρών. Το κράτος αυτό όμως δεν θα είχε μεγάλη διάρκεια ζωής.

Η σημαία του αυτόνομου Πόντου: στο κέντρο του σταυρού της Ελληνικής σημαίας ο αετός της Σινώπης, έμβλημα των Ποντίων.







## Οικογένεια Ποντίων περί τα 1910

Πηγή εικόνας: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pontus\\_Greek\\_family.JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pontus_Greek_family.JPG)



Η ελληνική, ποντιακή οικογένεια του Κωνσταντίνου Κακουλίδη με τα ανίψια του

Πηγή εικόνας: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pontian\\_Greek\\_family.JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pontian_Greek_family.JPG)





Ο αετός της Σινώπης

Κείμενα, συγγραφή, ιστορική έρευνα, εικόνες: Γαρίτατζης Χαράλαμπος (ΠΕ07)  
Φιλολογική επιμέλεια: Γεώργιος Σπανός (ΠΕ02)